

Il n'y a pas de hasard, il n'y a que des rendez-vous

Kristina Šircelj Čepon

» **I**l n'y a pas de hasard, il n'y a que des rendez-vous,« je zapisal Paul Éluard. Srečanje, naključno, je pogojilo mojo odločitev, da se pridružim Théâtreuxjem. Na videz nepomembni dogodki imajo to čudovito lastnost, da lahko spremenijo potek življenja. Na boljše. Ga popestrijo, obarvajo, razširijo, razvedrijo. So vir kolektivnih skrivnosti, skupnih prigod, spoznanj in lepih spominov. Ki jih ceniš. Nosiš s sabo, včasih bolj, včasih manj prisotne v zavesti, a vedno tam nekje.

Če ne bi naletela na Danijela, če me ne bi povabil, da ga pospremim do gledališča, če si ne bi že prejšnji dan ogledala predstave ob 20-letnici, če ne bi bila Jasmina zadržana in me ne bi bili porabili, da sem vskočila za prvi prizor, morda sledečo jesen ne bi zbrala poguma, da bi se pridružila skupini. A k sreči se je vse to zgodilo in znašla sem se tam, med ljudmi, s katerimi smo postopoma postali prijatelji. Z nekaterimi tesni prijatelji, za vselej.

Skupino je takrat vodil profesor Vladimir Pogačnik, čigar vnema in zavzetost sta bili nalezljivi. Gledališče je njegovo veselje in to je bilo venomer čutiti. Tisto leto nas je bilo deset, večina romanistov. Po veliki produkciji ob dvajseti obletnici, v kateri je nastopilo mnogo nekdanjih članov in velik del takratnih profesorjev

na oddelku, smo se vrnili na običajen format in začeli pripravljati *Plešasto pevko*. Profesor Pogačnik je uresničil svojo vizijo podvojenih oseb, nas med branjem odlično natreniral, da je bila izgovorjava na nivoju, potem pa smo, vsak od nas, prispevali tudi kanček svoje ustvarjalnosti. Rolerji so se tako vpisali v zgodovino.

Vsako leto je prineslo novo besedilo (ali dve), novo predstavo in včasih tudi gostovanja. Imeli smo priložnost spoznati različne odre in zaodrja. V Ljubljani so Théâtreuxji nastopali marsikje – v Gleju, Drami, Siti teatru, Lutkovnem gledališču, Kudu France Prešeren itn. Odšli so v Toulon, Tours, Pariz, Zagreb, Grenoble ... Na nekatere izmed teh odrov sem lahko tudi sama stopila.

Gledališče imam strašansko rada. Ne le predstav, ki si jih ogledaš ali v katerih nastopaš. Tudi stavbe, vonj, črnino odra, zaodrje in na videz skrivnostno mehanizacijo. Prazno dvorano pred nastopom, po kateri se lahko nemoteno sprehajaš. In seveda napetost pred nastopom. Za to, da sem to lahko izkusila, sem hvaležna tudi Théâtreuxjem.

13-tka je bila naš dom in lepo jo je bilo spoznati v elementu »zaodrja«, ko, za nas, ni bila predavalnica. V njej in na hodniku pred njo smo se znašli ob vseh mogočih in nemogočih urah in dnevih, preuredili smo si jo po lastni meri tako, da smo imeli prostor za vaje.

Za kostumografijo je poskrbel profesor Pogačnik, ki je imel pri sebi zaboje s tovrstnimi zakladi, ali pa mi sami, ki smo prebrskali domače zakladnice.

Ko se je bližal konec študijskega leta in s tem predstava, sta intenzivnost vaj in napetost rasli. Hkrati pa sta na pomoč priskočila tudi profesor Gregor Perko, ki nas je pogosto spremljal tudi na gostovanjih, in profesor Primož Vitez, oba, vsak na svoj način, močno povezana z gledališčem.

Profesorju Pogačniku se je nato pridružila lektorica Julie David, ki je zatem prevzela skupino. Z njo se je pristop do igre spremenil, saj je dajala večji podarek neverbalnemu izražanju na odru. S svojo energijo je mobilizirala številne študente. Za njo so se na mestu vodje skupine zvrstili še drugi belgijski lektorji na fakulteti.

Študentsko gledališče je, kot vsaka tovrstna dejavnost, močno okrepila vezi med nami: med študenti (od prijateljstev, do simpatij, romanc, zvez ali celo porok) ter med profesorji in študenti. Zato bi na tem mestu rada predstavila

še spomine svoje dobre prijateljice, ki je brez Théâtreuxjev najverjetneje ne bi spoznala. Razumljivo so nekateri spomini skupni, ker pa je bila del skupine kar sedem let, jih ima več kot marsikdo.

V francoski teater Filozofske fakultete me je zaneslo tako rekoč po naključju. Leta 2002 sem bila v prvem letniku študija sociologije in francoščine, ko sem po koncu enega izmed večernih predavanj naletela na sošolko, ki je pred »trinajstko« (predavalnico št. 13) čakala na začetek prvega letnega srečanja Les Théâtreux. Pred tem nikoli nisem sodelovala pri gledaliških skupinah (v primerjavi z nekaterimi kolegi, ki so to počeli že v srednji šoli), a sem se odločila, da ostanem na predstavitvi. Od takrat je minilo 21 let, tako da moji spomini žal niso najjasnejši, vem pa, da se skoraj nisem vrnila na naslednje srečanje. Vse je bilo tako tuje, večina drugih študentov je bilo starejših od mene in dobila sem občutek, da ne spadam tja. Vseeno sem šla še na eno srečanje in potem ostala v »teatru« 7 let. Z gotovostjo lahko rečem, da v tistem obdobju življenja nisem nikamor drugam spadala bolj kot med Les Théâtreux.

Prva leta so minila pod mentorstvom Vladimirja Pogačnika, profesorja francoskega jezika, legende »francoskega teatra«, ki je bil, če se ne motim, v tistih letih tudi predstojnik oddelka za romanske jezike in književnosti. Kljub vsem nazivom in obveznostim je bil profesor Pogačnik vedno z vsem srcem pri teatru in teatrovcih. Iskreno je imel rad svoje delo in svoje študente in že med mojim prvim letom nam je omogočil pot v Francijo, v Toulon, kjer smo zaigrali Molièrovo Monsieur de Pourceaugnac.

Profesor Pogačnik je bil med študenti priljubljen tudi zaradi svoje iskrenosti in humorja, s katerima je sicer morda kdaj užalil koga, ki se ni znal nasmejati na svoj račun. A pri teatru je bila ta sposobnost osnovnega pomena, tako da smo »požrli« tudi takšna retorična vprašanja, kot »je bilo to v francoščini ali v korejščini« in se nasmejali izjavam, kot »tale tvoj monolog je pa dolgočasen kot luksemburška konferenca«. Ta zadnja je bila namenjena meni in da ne bi mučila občinstva, me je profesor vprašal, ali imam morda doma kakšne kotalke ali rolerje, da bom bolj zanimiva na odru. Imel je prav in Ionescova služkinja iz Plešaste pevke se je veselo rolala med gospodom in gospo Smith ter njunimi gosti.

Sledila so gostovanja po Sloveniji in nato spet v Franciji: tokrat v Parizu, čisto blizu Elizejskih poljan, in v Toursu. Poleg profesorja Pogačnika je šel z nami tudi

profesor Gregor Perko, takrat asistent in ne prav dosti starejši od nas, ki je redno pomagal pri teatru. Za njega nisem nikoli slišala drugega kot hvale: profesor, ki je obvladal snov, jo znal približati in jasno razložiti študentom, hkrati pa izjemno prijeten sogovornik in človek, s katerim smo z veseljem delili priprave na predstave, si ogledovali Pariz ali pa preprosto odšli na pijačo po vajah. Njegova prezgodnja smrt nas je vse zelo pretresla in močno upam, da je vedel, kako smo ga imeli radi.

Med mojim petim sodelovanjem z Les Théâtres je v Slovenijo prišla francoska lektorica Julie David, ki je bila mlada, polna energije in novih idej. Prvo leto sta nas vodila skupaj s profesorjem Pogačnikom, potem pa je krožek prevzela sama in naredila revolucijo. Iz igralcev smo se prelevili v ustvarjalce, ki so morali poskrbeti ne le za svojo prezenco na odru, ampak še za ostale vidike gledališke produkcije, kamor je na primer spadalo tudi lastnoročno izdelovanje kostumov iz polstene volne. Julie nam je dala delo, a ona sama je bila tista, ki je v teater vložila največ časa in truda. Ona je bila tudi tista, ki nas je peljala na gledališki festival v Zagreb, pa v Skopje, predvsem pa na Rencontres du Jeune Théâtre Européen v Grenoble (Srečanja mladega evropskega gledališča), kjer se vsako leto zberejo gledališke skupine iz Evrope in onkraj ter skupaj ustvarjajo čudeže (oziroma vsaj tako se ti zdi, ko si tam). Festival traja 10 dni, nekatera mednarodna »srečanja« (beri: razmerja) pa tudi že več kot 10 let, iz njih pa nastanejo novi čudeži, ki bodo z nekaj sreče nekoč tudi sami deležni podobnih izkušenj.

Francoski gledališki krožek mi je dal nepopisno veliko. Biti na odru pred prijatelji, sorodniki, profesorji in kolegi, pa tudi pred neznanci, je bil vedno edinstven občutek. Učiti se francoščino preko del velikih dramatikov je bil privilegij. Oboje mi je pomagalo graditi samozavest, v življenju in pri študiju. Potovanja so mi pustila izkušnje in spomine za vse življenje. A vse to se ne more primerjati s prijateljstvi, ki so se stkala v tisti trinajstki in ostala tudi daleč zunaj nje, v času in prostoru. Ko skupaj z nekom preživiš takšne intenzivne trenutke, to ostane tudi po tem, ko te ločijo služba, otroci in na tisoče kilometrov. Mi se skupaj rolamo naprej.

(Manca Stare)

Mislim, da je vsakega, ki je vsaj nekaj časa preživel s teatrovc, ta izkušnja pozitivno zaznamovala. Upam in želim si, da bo skupina obstajala še dolgo,

da bodo imele tudi prihodnje generacije priložnost izkusiti nekaj podobnega, kot smo izkusili mi. Zato se mi zdi pomembno, da ima študentsko gledališče zaslombo in podporo v profesorjih, lektorjih in drugih zaposlenih na fakulteti. Tako moralno kot praktično. Da se podpreta entuziazem in zavzetost študentov, ki francoski jezik postavljajo v (gledališko) prakso in ki so preko svojega delovanja le še bolj zvesti oddelku.

Ker sem začela s srečanja oz. naključji in *Plešasto pevko*, bom s tem tudi končala. Novo srečanje je naredilo to, da si bom po vseh teh letih ogledala *Plešasto pevko*, ki jo je ravno letos na oder postavilo Mestno gledališče Ljubljansko. Se že veselim.

Delo
četrtek, 31. marca 2005
e-pošta kultura@delo.si

9

Les Théâtres in Plešasta pevka

Les Théâtres, gledališka skupina študentov francoščine na filozofski fakulteti v Ljubljani, te dni spet vabijo medse ljubitelje francoske besede in gledališča. Tokrat je deset študentov večinoma prvih treh letnikov v režiji prof. Vladimira Pogačnika postavilo *Plešasto pevko* (*La Cantatrice chauve*) francoskega dramatika romunskega rodu Eugèna Ionesca. V Pogačnikovi postavitvi so odtujenost, absurdnost, shizofrenost protagonistov, zakonskih parov Smith in Martin, še poudarjene, saj junake razcepi oziroma podvoji, tako da dve osebi govorita isto besedilo in pri tem motrita druga drugo, kot da bi se ogledovali v zrcalu. Ogledalo jima po svoje nastavljata tudi gasilec in služkinja, nekakšni maskoti, ki pa obvladujeta življenje in jezik mnogo bolje kot omenjeni predstavniki srednjega razreda. Jezik malomeščanskih protagonistov (ti so kot možici z gibljivimi udi) se namreč stopnjuje in razpade v nori nesmisel, malone blaznost ... Prav tako je režija nekaj posebnega v mizanscenskem pogledu, saj ne manjka niti rapa in replik v romunščini. *Plešasto pevko* bodo Les Théâtres predpremierno zaigrali danes, ob dveh popoldan, v OŠ Livada. Predstavo si bo na Levem odru SNG Drama mogoče ogledati še v ponedeljek, 4. aprila, ob 20. uri, in dan pozneje, ob 17,30 uri. **M. P.**

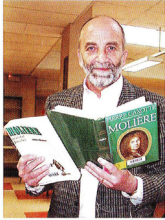
Slika 1: Delo, 31. 3. 2005

Théâtre universitaire 1er festival en mai

Lever de rideau spectaculaire sur le Campus de La Garde à l'occasion du 1er festival de Théâtre Interuniversitaire (5-7 mai) : « Les Théâtres », une troupe universitaire slovène, va jouer « Monsieur de Pourcœugnac », de Molière dans le texte ! Un défi à relever, doublé d'un hommage à la francophilie, comme l'explique Vladimir Pogacnik, professeur de français à l'Université de Lubiana et à L'UFR de La Garde et mentor des jeunes artistes.

Métropole : Qu'est-ce qui conduit une troupe slovène à donner des représentations en français à l'université ?

Vladimir Pogacnik : c'est une longue histoire entre la France et

Vladimir Pogacnik

mon pays. Tout a commencé en 1983, lorsque Joséphine Ferrari, lectrice de Français à l'Université de Lubiana a monté un premier spectacle avec des étudiants enthousiastes, qui se sont eux-mêmes nommés les « Théâtres ». Pour ma part, j'ai repris la direction de la troupe six ans plus tard, et nous avons depuis mis en scène huit pièces. En tant que professeur à la Chaire de Français de l'Université de Lubiana, j'ai eu le plaisir d'accompagner une troupe qui regroupe chaque année 12 à 16 personnes, comédiens, techniciens et accessoiristes confondus, dans leur démarche artistique.

Notre participation à ce premier Festival de Théâtre Interuniversitaire, durant lequel les « Théâtres » joueront « Monsieur de Pourcœugnac » le 6 mai, est un défi à relever. À l'exception de deux comédiens, tous les membres de la troupe brûlent les planches pour la première fois ! Pour tous, cette visite en France est la première, et certains étudiants envisagent déjà de poursuivre leurs études à Toulon à la prochaine rentrée universitaire.

M : Mettre en scène « Monsieur de Pourcœugnac », une comédie-ballet est une gageure...

V. P. : Effectivement, les étudiants auraient pu, comme par le passé, choisir une pièce plus aisée à monter et à jouer, comme « Don Juan » ou « Le Bourgeois Gentilhomme », autres pièces de Molière déjà jouées par les « Théâtres ». Sans dénatu-

rer l'œuvre, nous avons gommé les éléments de ballets pour des questions scéniques, tout en conservant l'esprit baroque. Nous avons ainsi retrouvé la musique originale de Lully, qui sert de support musical à l'ensemble, et dont quatre morceaux seront diffusés. Même esprit pour les costumes : nous avons opté pour des costumes de l'époque, prêtés par plusieurs théâtres de Lubiana. L'iconographie du XVIIème est à nos yeux la plus adaptée, ce qui n'est pas incompatible avec un décor dépouillé. Il ne s'agit pas d'une révolution, puisque la quasi-totalité de la pièce se déroule dans la rue.

Les « Théâtres » slovènes au grand complet. En attendant Molière...

M : Ces étudiants slovènes - et francophiles ! - envisagent-ils une carrière artistique ?

V. P. : Non. Même s'ils s'investissent beaucoup dans la pièce, avec les difficultés qu'implique le fait de jouer dans une langue qui n'est pas leur langue maternelle, les « Théâtres » ne sont comédiens que le temps de leurs cursus. En vingt ans, seuls deux ou trois étudiants ont choisi de se lancer dans une carrière d'acteurs et se sont inscrits au Conservatoire en Slovénie, une jeune étudiante ayant même fait le Cours Florent, à Paris. Dans l'immédiat, le plaisir de jouer sur le campus de La Garde sera la récompense méritée d'une année universitaire, avec deux, voire trois répétitions par semaine. A quand une pièce de théâtre slovène jouée par des étudiants français à Lubiana ?

François Vecchi-Muller

Programme du Festival

Molière, Samuel Beckett, Remo Forlani, Jean-Michel Ribes et Christophe Tarkos : une affiche pour le moins éclectique pour le 1er Festival de Théâtre Interuniversitaire, qui se tiendra (gratuitement !), les 5, 6 et 7 mai 2003, dans l'Amphi 400 du campus de La Garde (20h 30). Lundi 5 mai, trois ateliers de théâtre, ceux de Xavier Horendia, de Stéphane Bault et de Laurent Zivéri présenteront respectivement des textes de Samuel Beckett (attendra-t-on Godot ?), des compositions personnelles et des extraits de « Théâtre sans animaux » de Jean-Michel Ribes, le créateur du mytique « Palace ». Le lendemain, en première partie de soirée, les étudiants en Droit de l'Atelier animé par Ivan Dimitrieff mettront en scène des textes de Christophe Tarkos, avec toute

la sensibilité de « Pan et Signe ». Suivra un « Monsieur de Pourcœugnac » rare et atypique, interprété par « Les théâtres », la troupe universitaire de Lubiana, dont le bilinguisme force le respect et l'admiration. Cette comédie-ballet, jouée pour la première fois à Paris au Palais-Royal par la troupe du Roi le 15 novembre 1669, est mis en scène par Vladimir Pogacnik, professeur invité à l'UFR de Lettres. Une pièce qui n'a pas fini de faire du chemin... Peut-être mènera-t-elle les spectateurs jusqu'à « Au Bal des chiens », présentée par la compagnie « Hubris ». Un huis-clos entre cinq femmes aux vies et aux aspirations diverses, dans la tourmente de mai 68. Le retrait des places pour ces spectacles (entrées gratuites) se fait au Service Université Culture. Tél. : 04 94 14 23 08

Slika 2: Métropole Toulon – Hyères – La Seyne n°62. 15. 5. 2003